

Vidrasău

Din hronicul unei străvechi așezări mureșene

• Mulțimea dovezilor materiale scoase la lumină prin săpături arheologice și descoperiri fortuite (La Târgu-Mureș, Morești, Cipău, Iernut, Lechința de Mureș ș.a.) atestă locuirea acestei zone a luncii Mureșului încă din neolitic, comunitățile umane desfășurându-se de atunci în așezări statornice, de-a lungul întregii istorii străvechi și vechi.

• Vestigii ale istoriei vechi au fost găsite în vatra și pe hotarul satului Vidrasău (ceramică de tip Coțofeni, obiecte din metal, ceramică romană). Ioan Oros alias Rusu publicând în 1902, în *Gazeta Transilvaniei*, un istoric al satului, arată existența urmelor unui cimitir roman (la locul numit Fântâna grecului).

• Resturi ceramice identice celor descoperite pe șantierul arheologic de la Morești (localitate vecină peste Mureș) arată continuitatea locuirii străbunilor noștri în această vatră în mileniul I d. Ch. În timpul migrațiunii popoarelor, autohtonii daco-romani au rezistat în obști țărănești bazate pe cultivarea pământului și creșterea animalelor.

• În secolul X și la începutul secolului XI, Vidrasăul făcea parte din formațiunea politică voievodală condusă de Gelu Românul și apoi în aceea condusă de Gyla, menționați de cronicarul Anonymus. (Unul din centrele de seamă ale voievodatului lui Gelu era cetatea de la Morești.)

• A doua jumătate a secolului XI și în secolul XII regii arpadieni și nobilimea ungară cuceresc Transilvania, teritoriile cucerite devenind proprietate regală și apoi dăruite nobililor sau bisericii. În această împrejurare apare și prima atestare documentară a localității, în anul 1383 (Cf. Coriolan Suci, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, vol. II, p. 247).

• În 1468 satul Vidrasău este donat contelui Siktus Mihaly Benedekt. În decursul secolelor va avea stăpâni din familiile nobiliare transilvane, ultimul proprietar fiind contele Haller de la Sânpaul.

• Între 1703-1711 Transilvania e cuprinsă de răscoala antiaustriacă condusă de Francisc Rakoczi II. Dintre românii maramureșeni atașați trupelor de "curuți", după înfrângerea de la Cucerdea, Vasile Oros se va retrage și se va căsători la Vidrasău. El este străbunul viitorului luptător și memorialist al Revoluției de la 1848, Ioan Oros-Rusu.

• Anul revoluționar 1848 cuprinde Vidrasăul cu ideile sale înălțătoare, dar și cu confruntările sângeroase cărora le-au căzut victime zeci de fii ai satului martirizați, satul prădat și incendiat. Anii 1848-1849 îl ridică pe tânărul Ioan Oros, cancelist la Tabla regească din Târgu-Mureș, alături de Avram Iancu și Al. Papiu Ilarian, în fruntea organizării și desfășurării revoluției române.

• În anul 1887, domeniul satului Vidrasău, 1262 iugăre, este cumpărat de Alexandru Sterca Șuluțiu, arhiepiscop și mitropolit greco-catolic al românilor transilvăneni.

• În 1893, cu prilejul acțiunii de comasare, se consemnează 134 gospodării, deținând 975 iugăre, la care se adaugă terenul pentru pășini și "eclejiile", câte 30 de iugăre ale bisericilor ortodoxă și unită din sat.

• În primul război mondial, din 78 de bărbați din sat înrolați în armata austro-ungară, 13 au căzut pe fronturile din Galiția și Serbia.

• Momentul Marii Uniri cu Patria Mamă este trăit cu intensitate de întregul sat curat românesc Vidrasău. Un mare număr de tineri au fost prezenți la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia, urmându-i pe preoții Gheorghe Branea și Aurel Deac, pe primarul comunei Octavian Moldovan. Învățătorul Alexandru Macarie, deținut la închisoarea Soprony pentru agitație românească, nu a putut participa la Alba Iulia.

• Reforma agrară din 1923 a împroprietărit 90 de familii cu 336 iugăre, 35 familii cu loturi

de casă. Se acordă loturi corespunzătoare bisericilor și școlii. Dintre sătenii tineri fără avere unii au plecat la muncă, provizoriu sau definitiv, în vechiul regat.

- După Dictatul de la Viena, Vidrasăul rămâne în teritoriul românesc ca sat de "frontieră". A fost locul de "trecere în România" al miilor de refugiați mureșeni din teritoriul căzut sub ocupația hortystă. Pe fronturile celui de-al doilea război mondial, pentru redobândirea teritoriilor ocupate – Basarabia, Bucovina, Transilvania de Nord – și-au dat viața și 21 de tineri din Vidrasău, mulți alții suferind rigorile și rănil războiului.

- În toamna anului 1944, Vidrasăul a fost cuprins în teatrul de lupte cu armatele hitleristohortyste pentru eliberarea Transilvaniei. Pe teritoriul comunei și-au dat viața 34 de tineri ostași, originari din toate provinciile românești, înmormântați cu pioșenie de săteni, care le cinstesc memoria peste ani.

- Din anul 1945 și până în 1989, Vidrasăul evoluează pe cursul social-politic și economic al întregii țări, cu speranțe și împliniri, dar și cu multe dezamăgiri provocate de regimul comunist totalitar. Cu toată rezistența sătenilor, în 1958 satul a fost colectivizat. Gospodăriile țărănești tradiționale pierzându-și rolul social și economic, marea parte a tinerilor se îndreaptă spre oraș. Dintre aceștia, cu tenacitatea și hărnicia moștenite de la părinți, unii se vor realiza remarcabil în diferite profesii intelectuale, industriale, de interes social.

- După decembrie 1989, Vidrasăul s-a înscris în noul val de schimbări pe care-l parcurge țara. Instituirea unui regim cu adevărat democratic, respectul proprietății și al valorilor individuale, eliberarea inițiativei private se așteaptă să fie benefice și pentru satul acesta. Trecutul istoric, rezistența neclintită "în calea răutăților", trăirea în legea creștină și cultul valorilor morale tradiționale românești – oferă speranța ajungerii la un binemeritat liman de liniște, bunăstare și omenie și în acest sat din vatra românească.

...

- În existența comunității sătești o permanență a fost viața spirituală. Instituționalizarea acesteia prin biserică și mai apoi prin școală i-a dat coerență, conținut și prestanță în fața obștei. Locuitorii din Vidrasău au avut ca lege strămoșească ritul creștin ortodox. După 1700 o parte din locuitorii satului s-au unit cu Biserica Romei, situație care a durat până în anul 1948. Dincolo de unele momente mai tensionate din cele două secole de uniație, creștinii din Vidrasău au trăit în frățietate iar preoții lor s-au simțit înfrățiți prin idealul național, situație evidentă cu deosebire în marile momente istorice (1848, 1918 ș.a.). Localitatea a consemnat numele vrednicilor păstori sufletești care se cunosc după anul 1700. Mai multe lăcașuri de cult s-au edificat în decursul timpului, perisabile însă, fiind din lemn. Actuala biserică a fost construită de săteni în 1936, renovată, remobilată și bine înzestrată după 1980, sub păstoria preotului Ioan Lazăr.

- În anul 1986 s-a pus, în hotarul satului Vidrasău, la locul numit Recea, piatra de temelie a unei mănăstiri, sfințită în 15 august 1991 cu hramul "Adormirea Maicii Domnului" (Stareț: Monahia Cristina, Duhovnic: Ieromonahul Ioan Ioan).

- Școala a evoluat la Vidrasău în strânsă legătură cu biserica, care i-a dat sălaș și slujitori. Primul local de școală de stat s-a construit în 1940, cu două săli de clasă, cărora li s-au mai adăugat două săli după 1960. După Marea Unire, îndeosebi școala din sat a avut dascăli devotați, între care s-au remarcat: Alexandru Macarie, Alexandru Popa, Eugen Dașchievici. În prezent funcționează în localitate școală generală cu clasele I-VIII.